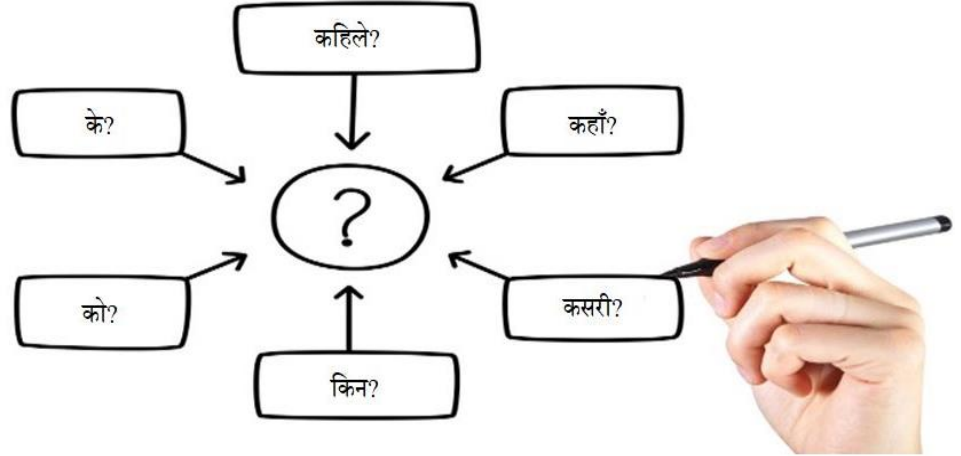

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
आ.व. २०८१/२०८२

चिचिला गाउँपालिका
चिचिला, संखुवासभा
कोशी प्रदेश, नेपाल ।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

1. यस गरिमामय सभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफुलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई विभिन्न सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण आमा, बुवा, दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरू लगायत सहजकर्ताहरूलाई हार्दिक आभार सहित हामी सबैको तर्फबाट धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । यस अवसरमा नेपालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, राजनीतिक अग्रगमन र लोकतन्त्रको सबलीकरणको क्रममा भएका ऐतिहासिक आन्दोलनहरूमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण शहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राष्ट्रियता, लोकतन्त्र र जनजीविकाको आन्दोलनमा अगुवाई गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरूको योगदानको उच्च सम्मानसहित स्मरण गर्न चाहन्छु ।
1. जनताको पूर्ण लोकतन्त्र, सुशासन, जनताप्रति उत्तरदायी राज्य, भ्रष्टाचारमुक्त सभ्य र सुसंस्कृत एवम् कर्तव्यप्रति दृढ समाज यस सरकारका आदर्श हुनेछन् ।
1. विकासका लागि यस चिचिला गाउँपालिकाले गम्भीरताका साथ ध्यान दिनेछ । तथ्य, तर्क र कानूनका आधारमा नागरिकका जायज मागहरूलाई सुन्ने र पुरा गर्ने काम हुनेछ । यस सरकारले लोकप्रियताका लागि काम गर्दैन, नागरिकका लागि राम्रा काम गरेर लोकप्रिय हुनेछ ।
1. 'समृद्ध चिचिला, सुखी चिचिलाबासी' भन्ने चिचिला गाउँपालिकाको दीर्घकालीन उद्देश्य हासिल गर्न विभिन्न विषयक्षेत्रगत विकास नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
1. राष्ट्रियता, लोकतन्त्र, विकास निर्माण, सुशासन र समृद्धिका क्षेत्रमा सहमतिका साथ अघि बढ्न चिचिला गाउँपालिका प्रतिबद्ध छ । यो प्रतिबद्धता पुरा गर्न चिचिला गाउँपालिका सबै राजनीतिक दल र अन्य सरोकारवालाको साथ र सहकार्यको लागि आव्हान गर्दछ ।
1. गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास निर्माणको कार्यमा गाउँपालिका भित्रका आम उपभोक्ताहरू, सर्वसाधारण जनता, उद्योगी व्यवसायीहरू, सामाजिक संघसंस्थाहरू तथा विकास साझेदारहरूको निरन्तर सहयोग रहदै आएको छ । विकास र सुशासनको लागि जनप्रतिनिधिहरूले स्पष्ट दृष्टिकोण सहित अगुवाई गर्ने हो भने प्रशासनिक संयन्त्रले त्यसलाई प्राविधिक तथा कानुनी ढाँचाभित्र आबद्ध गराउने हो । आम नागरिकहरूले साथ सहयोग, सुझाव दिने हो । जनसहभागिता एवम् जनपरिचालनको क्षेत्रमा गाउँपालिकाले कायम गरेको इतिहासलाई अक्षुण्ण राख्दै शासकीय प्रबन्धमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, गुणस्तरीयता एवं स्वच्छतायुक्त जनसहभागिता सुनिश्चित गरिने छ ।
1. चिचिला गाउँपालिकाले विकासप्रतिको सोच र प्रक्रिया, कार्य संस्कृति, शासकीय प्रणाली, अर्थतन्त्रको संरचना र सामाजिक न्यायका क्षेत्रमा रुपान्तरण गर्नेछ । विकास नीति, रणनीति, कार्यनीति, कानून, संस्था, जनशक्ति र स्रोत साधन, सहभागिता, सेवाप्रवाह र नतिजा अनुगमन एवम् मूल्याङ्कनका क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन गरिनेछ ।
1. हाम्रा नीतिहरू प्रगतिशील र नवप्रवर्तनलाई प्रोत्साहन गर्ने किसिमका हुनेछन् । विकास र सेवा प्रवाहलाई सहजीकरण गर्ने गरी अपूर्ण नीति र कानूनलाई पूर्णता दिइनेछ, आवश्यकता अनुसार नयाँ नीति र कानून निर्माण गरिनेछ ।

। यस गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा समृद्ध, समावेशी, स्वच्छ, सुरक्षित, स्वावलम्बी र सुशासित समुदाय निर्माण गर्ने उद्देश्य लिएकोछ । जनताको मौलिक अधिकार र प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नका लागि सहभागिताका माध्यमबाट पारदर्शिता र जवाफदेहितालाई जोड दिइनेछ ।

आगामी आ.व.को प्रमुख नीति तथा कार्यक्रमहरू

सभा सदस्यहरू,

अब म आ.व. २०८१/०८२ को विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

१. आर्थिक विकासतर्फ

(क) कृषि

- (१) दिगो रोजगार तथा आर्थिक आयआर्जनका लागि व्यावसायिक उत्पादन गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, गाउँपालिका (कृषि विकास शाखा) र कृषक/व्यवसायी/सहकारीका त्रिपक्षीय साझेदारीमा वृहत कृषि फर्म स्थापना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । कफी तथा फलफूल एकीकृत चक्रलाबन्दी खेतीलाई संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा निरन्तरता दिईने छ । यसका लागि कृषि सडक तथा कृषि एम्बुलेन्सको अवधारणालाई अगाडि बढाईने छ ।
- (२) प्रत्येक वडामा कृषि तथा पशु प्राविधिकलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- (३) निर्वाहमुखी कृषि पद्धतिलाई व्यवसायिक कृषितर्फ रुपान्तरण गर्न माटो परीक्षण, जलवायु अनुकूल कृषि बालीको छनौटलाई क्रमिक रुपमा कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- (४) चिचिला वडा नम्बर ४ मा प्रारम्भ गरेको स्थानीय कृषि बजारलाई सुधार एवम् प्रवर्द्धन गर्दै साविकको दिदिङमा पनि कृषि बजारको व्यवस्था गरिने छ ।
- (५) कृषि उत्पादनलाई चाहिने बिऊ, औषधि, उपकरण र अन्य आवश्यक सेवाहरू निशुल्क वा साझेदारीमा कृषि तथा पशु सेवा शाखा मार्फत उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- (६) कृषि तथा पशु सेवा शाखाबाट वितरण भएका कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी अनुगमनको माध्यमबाट उपलब्धिमूलक बनाउदै लगिने छ ।
- (७) कृषि उत्पादनलाई व्यवस्थित र सुरक्षित बनाउन आधारभूत कृषिजन्य बालीहरूमा रोगहरूको पहिचान र सचेतना अभिवृद्धि गर्न आवधिक रुपमा कृषिजन्य तालिम सञ्चालनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- (८) गाउँपालिकामा फलफूल तथा तरकारी संकलन गर्न कृषि उपज संकलन केन्द्र निर्माण गरी सकिएकाले उक्त संकलन केन्द्रलाई अबिलम्ब सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- (९) कृषि अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत लागत साझेदारीमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

पाना २ को १८

(१०) आर्थिक सामाजिक रूपले पिछडिएका दलित अपांग विपन्न एकल महिलाहरूका लागि लक्षित कार्यक्रम सन्चालन गरिने छ ।

(११) गाउँपालिकाले बाँझो जमिन उपयोग हुने गरी नीति तथा कार्यक्रमहरू तय गरिनेछ ।

(ख) पशुपन्छी

(१) अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत ५०% पचास प्रतिशत साझेदारिमा कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइनेछ । आर्थिक, सामाजिक रूपले पिछडिएका दलित अपांग विपन्न एकल महिलाहरूका लागि लक्षित कार्यक्रम सन्चालन गरिने छ ।

(२) उन्नत जातको गाई तथा भैंसीको व्यावसायिक पालनलाई जोड दिइनेछ ।

(३) लम्पी स्किन तथा रेबिज भ्याक्सिन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(४) प्रत्येक वडा कार्यालयमा भ्याक्सिन व्यवस्थापनका लागि उपयुक्त व्यवस्था गरिनेछ ।

(५) कृत्रिम गर्भाधानलाई ग्रामीण दुर्गम क्षेत्रमा सामुदायिक पशु प्रजनन केन्द्रको सुरुवात गर्दै लगिने छ । यसका साथै नश्व सुधार कार्यक्रमलाई कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(६) सङ्घीय सरकार तथा प्रदेश सरकार अन्तर्गत निकायहरूसँगको सहकार्य र साझेदारीमा पशु क्षेत्रको विकासका लागि पहल गरिनेछ ।

(ग) पर्यटन

(१) चिचिला गाउँपालिकाको पर्यटनको मुख्य आकर्षणको केन्द्रहरू (कुवापानी-बुलथाम-किरातेश्वर-कप्ताने क्षेत्र, हिरक पार्क, मत्स्यपोखरी, कागते बोझो पार्क, पोखरीगाउँको पन्चकन्या देवीपोखरी, चिचिला- ठूलो देउराली-रमिते डाडा-छ्याङ्कुटी, सिप्रुङ्गा छागा, नागदह, चमेरोगुफा, चुच्चेढुङ्गा, तारेभिर खिङ्गिलाडाडा-धर्मदेवी-डाडाश्वोर लगायत) लाई गुरुयोजना तयार भईसकेको र गुरुयोजना हुन बाँकी रहेका क्षेत्रहरूमा निजी क्षेत्र, आयोजना निर्माणकर्ता, गैर सरकारी संघसंस्थाको समन्वयमा निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

(२) छिमेकी पालिकाहरूसँग पर्यटन, भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्नका लागि लागत साझेदारीमा सहकार्य गरी विकास निर्माणका कार्यहरू अगाडी बढाइनेछ ।

(३) बलुथाम पर्यटन क्षेत्र देखि देउरालीसम्मको क्षेत्रलाई गुँरास संरक्षण क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बद्ध निकायहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।

(४) पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा पहिचान गरिएका ठाउँहरूमा पूर्वाधार निर्माण गरी व्यवसायमा लगानी गर्न सहकारी र निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यसका लागि पर्यटन व्यवसायी र युवाहरूलाई पर्यटन उद्योगमा आकर्षित गर्न आवश्यक तालिम उपलब्ध गराइनेछ ।

(५) मकालु हिरक पार्क निर्माणलाई उच्च प्राथमिकता दिई नेपाल पर्यटन बोर्ड, होटल एसोसियसन नेपाल, नेपाल माउन्टेनरिड एसोसियशन, ट्रेकिङ एजेन्सिज एसोसियशन अफ नेपाल, नेपाल एसोसियशन अफ टुर एण्ड ट्राभल एजेण्टसँग

आवश्यक समन्वय गरिनेछ । निर्माणधिन कार्यलाई निरन्तरता दिई सम्पन्न गर्न संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्यान मन्त्रालयसँग आवश्यक समन्वय तथा बजेट व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।

- (६) चिचिला गाउँपालिकामा रहेका ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरूलाई जोड्ने यातायात र पदमार्गहरूलाई व्यवस्थित गरी निरन्तर मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
- (७) चिचिला गाउँपालिकाको सामाजिक साँस्कृतिक विकासका लागि होम स्टे व्यवसाय दर्ता गरी व्यवसायी बन्ने टोल विकास संस्था एवम् नागरिकहरूलाई आवश्यक परामर्श तथा तालिमको व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरूलाई पिकनिक स्पटको रूपमा विकास गर्दै गाउँपालिकाको आन्तरिक आयसँग समेत आवद्ध गर्दै लगिने छ ।
- (८) अन्तर गाउँपालिका सम्बन्ध प्रवर्द्धन गर्दै अन्य स्थानीय तहहरूका असल अभ्यासलाई अनुसरण गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न थप राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गाउँपालिकाहरूसँग भगिनी सम्बन्ध विस्तार गरिनेछ ।

(घ) उद्योग

- (१) औद्योगिकग्राम निर्माण तथा सन्चालन गर्न आवश्यक प्रकृया अगाडी बढाइने छ । बजेट व्यवस्थापनका लागि संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरिने छ ।
- (२) चिचिला गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालनमा रहेका घरेलु तथा साना उद्योगहरूको विवरण अद्यावधिक गरी सञ्चालन र नियमनका लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (३) चिचिला गाउँपालिकामा सहकारीमार्फत सञ्चालितजडिबुटी तथा कृषिजन्य उद्योग, कृषि उपज संकलन केन्द्र/सित भण्डारणका लागि लागत साझेदारी कार्यक्रममा बढवा दिइनेछ ।
- (४) चिचिला गाउँपालिकाभित्र घरेलु तथा साना उद्योगको सन्चालनमा प्राथमिकता दिइने छ । स्थानीय सीप, स्रोत र साधनलाई प्रयोग गरी सन्चालन गर्न सकिने घरेलु तथा साना उद्योग जस्तै राडीपाखी, खाँडी, अल्लो बुनाइ, ढाका बुनाइ, चिया पानीमकै, ताकमारु धान, पाडदुर, कागुने, फापर तथा सिस्नो प्रशोधन, चप्पल उद्योग, दुधजन्य उद्योग जस्ता उत्पादन लाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । उक्त कार्यलाई उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत कार्य गरिनेछ ।
- (५) चिचिला गाउँपालिकामा बाँसजन्य, काठजन्य उत्पादनलाई व्यवसायीकरण गर्न विषय विशेषज्ञसँगको समन्वयमा सीपमूलक तालिम सञ्चालन गर्न आवश्यक कार्यक्रम तय गरिनेछ ।
- (६) युवा बेरोजगारी न्यूनिकरणका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी तथा निजी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यमा सीप तथा उद्यमशील क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

(७) औद्योगिकग्राम निर्माणको लागि आवश्यक जग्गा प्राप्त गर्नका लागि वडा, टोलहरूमा निःशुल्क जग्गा प्राप्तीको लागि सूचना आव्हान गरीनेछ तर निःशुल्क जग्गा प्राप्त नभएमा प्राप्ति भईसकेको जग्गामा औद्योगिकग्राम निर्माणको लागि कार्यपालिका तथा गाउँसभाको निर्णयले निर्माण गर्न सक्ने नीति लिईनेछ ।

(ड) सहकारी

- (१) समस्याग्रस्त सहकारी संस्थाहरूको व्यवस्थापनका लागि प्रक्रियालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- (२) सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता विकासका लागि साझेदारीमा तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- (३) सहकारी संस्थालाई सफ्टवेयर प्रणाली (COPO-MIS) मा आवद्ध गर्न सहकारी विभागसँग समन्वय गरी आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ ।
- (४) स्थानीय तहको दीगो र समतामूलक आर्थिक विकास तथा अग्रगामी सामाजिक रुपान्तरणका लागि सबल र सक्षम सहकारी प्रणालीलाई विकास गर्न आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (५) स्थानीय श्रम, सीप र पूँजीलाई अधिकतम रूपमा परिचालन गर्ने गरी सहकारीलाई अर्थतन्त्रको एक सबल स्तम्भको रूपमा विकसित गर्दै आर्थिक तथा सामाजिक विकासको लक्ष्यमा योगदान पुऱ्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (६) कृषि क्षेत्र लगायत अन्य उत्पादन तथा सेवामा आधारित सबै प्रकारका व्यवसायमा सहकारीलाई क्रियाशील तुल्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (७) सहकारीको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धनको लागि दीर्घकालीन योजना, मानव संशाधन विकास, आवश्यक संगठन संरचनाहरूको निर्माण एवम् कानुनी व्यवस्थाहरू तय गर्न आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (८) सहकारीको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धन गर्न सरकार, सहकारी, निजी क्षेत्र तथा विकास साझेदारहरू बीच सहकार्य र सहयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (९) सहकारीको निर्दिष्ट मूल्य र सिद्धान्तहरूको अभ्यास गर्दै प्रभावकारी व्यवस्थापन विधिको अवलम्बन तथा नियमन मार्फत सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्ने नीति अंगीकार गरिनेछ ।
- (१०) महिला, गरीब, अपाङ्ग, सीमान्तकृत, भूमिहीन तथा पिछडिएका वर्ग र श्रमिकहरूका साथै आम नागरिकहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन सहकारीको पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ ।

(च) रोजगार प्रवर्द्धन

- (१) गाउँपालिकाबाट आ.व. २०८१।०८२ मा वार्षिक बजेट विनियोजन गर्दा प्रत्यक्ष रोजगारी सिर्जना हुने आयोजनाहरूलाई उच्च प्राथमिकता प्रदान गरिनेछ ।

- (२) एकीकृत श्रम तथा रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत निजी, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसँग समेत लागत साझेदारी गरी आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरी ति क्षेत्रहरूमा थप रोजगारीको अवसर सिर्जना गरिनेछ ।
- (३) रोजगारी सिर्जना गर्दा सार्वजनिक विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूमा श्रमिकको माग हुने र मागबमोजिमका श्रमिकहरूका आपूर्ति रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत श्रमको माग र आपूर्तिको औपचारिक संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।
- (४) श्रमिकमा हुने क्षमता तथा सिप अभावका कारणले स्थानीय तहमा देखिएका श्रमिकको माग र आपूर्तिको बीचको अन्तरलाई कम गर्न यस कार्यक्रम अन्तर्गत श्रमिकको क्षमता तथा सिप वृत्ति विकास कार्यक्रमहरू समेत सञ्चालन गरिनेछन ।
- (५) रोजगारी सिर्जनाका लागि आवश्यक नितिगत निर्णयहरू गरी कार्यान्वयन गरी थप आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- (६) रोजगार विनिमय बजार अन्तर्गत रोजगारदाता (employer) र अवसरको खोजिमा रहेका (job seekers) हरूको साझा मञ्चको सुरुवात गरिनेछन् ।
- (७) चिचिला गाउँपालिकाभित्र रोजगार सृजना हुने संस्था, निर्माणकर्ताहरूले गाउँपालिकाको कार्यालयमा रहेको रोजगार सेवा केन्द्रद्वारा श्रमिक उपलब्ध गराउने नीति ल्याईनेछ ।

२. सामाजिक विकासतर्फ

(क) शिक्षा

- (१) अनाथ तथा अति निम्न आय भएका परिवारका बालबालिकाहरूका लागि विद्यालय पोशाक तथा शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- (२) कक्षा १ मा भर्ना हुने विद्यार्थीहरूका लागि बाल बचतका लागि बैंक खाता खोली सम्बन्धित विद्यार्थीहरूको अभिभावकको रु.२०००।-(दुई हजार मात्र) र गाउँपालिकाको प्रति विद्यार्थी रु.१०००।-(एक हजार मात्र) को लागत साझेदारीमा बैंक खातामा जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- (३) गाउँपालिका भित्र डेरा गरी सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूका लागि घरभाडा व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- (४) गाउँपालिका भित्र माध्यमिक विद्यालयहरू मध्ये SEE परीक्षामा उत्कृष्ट अंक प्राप्त गर्ने चार जना विद्यार्थीलाई विज्ञान विषयमा उच्चशिक्षाको लागि छात्रवृत्तिको लागि साविकमा गरिएको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- (५) गाउँपालिका भित्रका चार वटै माध्यमिक विद्यालयहरूमा स्कुल व्यवस्थापनका लागि सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य दातृ निकायहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- (६) चिचिला गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षक शिक्षिकाहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

(७) गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा स्वच्छ पिउने पानीको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

(ख) स्वास्थ्य

(१) जनतामा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाहरूको प्रत्याभूत गर्न यस गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आवश्यक पर्ने जनशक्ति व्यवस्थापन र परिचालनका लागि मानव संसाधन योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न पहल गरिनेछ ।

(२) चिचिला गाउँपालिकामा सुविधा सम्पन्न ५ शैया अस्पताल निर्माणाधिन रहेकाले उक्त अस्पतालको निर्माण कार्य अबिलम्ब सम्पन्न गरी सेवा प्रवाह सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

(३) चिचिला गाउँपालिका भित्र रहेका ज्येष्ठ नागरिक (८० वर्ष माथिका) “क” वर्गका अपाङ्गता दलित मध्येका अति विपन्न) तथा अति विपन्नता भएमा उपचारका लागि स्वास्थ्य संस्था सम्म जानको लागि एक तर्फी एम्बुलेन्स सेवा निशुल्क प्रदान गरिनेछ ।

(४) चिचिला गाउँपालिकामा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ । स्वास्थ्य बीमालाई अनिवार्य गर्दै गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधासँग आबद्ध गरिनेछ ।

(ग) खानेपानी तथा सरसफाई

(१) गाउँपालिकाभरी स्वच्छ, सफा खानेपानीको व्यवस्था गर्न एक घर, एक धारा खानेपानी उपलब्धताको लागि विकासका साझेदारहरूको सहयोग र समन्वयमा थप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

(२) खानेपानी आयोजनाहरू सञ्चालन गर्दा विगतमा सुरु गरिएका क्रमागत आयोजनाहरूलाई प्राथमिकतामा राख्दै थप सम्भावना र आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।

(३) गाउँपालिकाबाट सञ्चालित खानेपानी आयोजनाहरूको अपनत्व बोध गराउन उपभोक्ताहरूको लागत सहभागिता सुनिश्चित गरिनुका साथै मर्मत सम्भार समितिलाई क्रियाशील गराइनेछ ।

(४) चिचिला बृहत खानेपानी आयोजनाको लागि सङ्घीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी सबै वडामा दिगो खानेपानी व्यवस्थाको लागि सम्भाव्यता अध्ययनसँगै खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्ने कार्य अगाडि बढाइने छ ।

(५) चिचिला गाउँपालिका भित्र रहेका खानेपानीको मुहानहरूको पहिचान गरी संरक्षण र दिगो उपयोगको लागि सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य दातृ निकायहरूसँगको साझेदारी तथा समन्वयमा GIS Mapping (नक्साङ्कन) कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

(घ) संस्कृति प्रवर्द्धन

- (१) चिचिला गाउँपालिका भित्र बसोबास गर्ने आदिवासी जनजातिहरूको संस्कृति संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
  - (२) गाउँपालिकाभित्रका सबै आदिवासी जनजातिहरूको भाषा, संस्कृतिको संरक्षण, प्रशिक्षण तथा तालिमको लागि व्यवस्था मिलाइनेछ । यसका लागि लागत साझेदारीको नीतिलाई अपनाइने छ ।
  - (३) चिचिला गाउँपालिकाको सांस्कृतिक रहनसहन, परम्परा, भेषभुषा तथा विशिष्टताहरूलाई संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।
  - (४) गाउँपालिका भित्र बोलिने विभिन्न जातजातिका मातृ भाषाहरूको संरक्षण गर्दै त्यस्ता भाषाको लिपी तथा व्याकरण लेखन तथा प्रकाशन गर्ने नीति लिइनेछ ।
  - (५) गाउँपालिका भित्र आयोजना हुने महोत्सवहरूमा विविध जातीय भेषभुषा, कला साहित्य, संगित लगायतको झाँकी सहित प्रदर्शन गर्ने नीति लिइनेछ ।
  - (६) चिचिला गाउँपालिकाले बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुसांस्कृतिक र बहुआयामिक विशेषताहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने कार्यमा जोड दिइनेछ ।
  - (७) चिचिला गाउँपालिकाका कला, साहित्य र संस्कृतिको जगेर्ना र विकास गर्न चिचिला गाउँपालिकाले प्रतिष्ठान स्थापना गर्न आवश्यक पहल गर्नेछ ।
  - (८) चिचिला गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने आदिवासी जनजाति सूचीकरणका लागि आवश्यक कानून निर्माण गरी सूचीकरण प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- (ङ) युवा, खेलकूद तथा मनोरञ्जन**
- (१) चिचिला गाउँपालिकाबाट विभिन्न क्षेत्रका खेलकूद विकास कार्यक्रम सञ्चालन निरन्तरता दिँदै खेलकुद कार्यक्रम आयोजना गर्न उद्यमी, व्यवसायी, संघसंस्थाहरू, आयोजक, सह-आयोजक, प्रायोजकहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।
  - (२) खेलकुदको विकास गर्न विभिन्न खेलहरूका लागि खेलकुद मैदान लगायतका खेल पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
  - (३) चिचिला गाउँपालिकामा बृहत रंगशाला र मिनिरंगशाला खेलग्रामको जग्गाको व्यवस्थापन गरी खेलकुद क्षेत्रमा विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
  - (४) संघीय सरकार, प्रदेश सरकारबाट आएको खेलकुद मैदान निर्माण आएको योजना अन्य वडा/टोलमा तोकिएमा सम्बन्धित वडासँग समन्वय छलफल गरी अन्य वडा पालिका स्तरीय खेलकुद ग्राउण्ड निर्माणमा लगाउन सम्बन्धित मन्त्रालय/कार्यालयमा समन्वय गरी कार्य गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
  - (५) विभिन्न किसिमका दुर्व्यसनमा परेका युवाहरूलाई निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र उपचारात्मक कार्यक्रमहरू मार्फत दुर्व्यसन मुक्त गराई समाजमा पुनःस्थापनाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
  - (६) गाउँपालिकाका गौरवका रूपमा रहेका खेलकुद प्रतियोगिताहरू आयोजना गर्न उद्योगी व्यवसायी हरू सँग सहकार्य र साझेदारी गरिनेछ ।
- (च) लैंगिक समानता, समाजिक सुरक्षा तथा सामाजिक समावेशीकरण**

- (१) बालविवाहलाई न्यूनीकरण गर्न बालिका सशक्तिकरणका लागि आवश्यक कदम चालिनेछ ।
- (२) महिला व्यवसायी तथा उद्यमीलाई साझेदारी लगानी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (३) लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्दै लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- (४) जिल्ला अस्पताल, सङ्घवासभामा रहने सामाजिक कल्याण इकाईमार्फत गाउँपालिका भित्रका विपन्न नागरिकहरूको स्वास्थ्य उपचारका लागि सहूलियतको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (५) आमा समूह, समिति, महिला सहकारीहरूलाई विकासका कार्यक्रमहरूमा प्रभावकारी रूपमा सहभागी गराइनेछ ।
- (६) बाल अधिकार र
- (७) महिला विरुद्धका सबै किसिमका हिंसा र विभेदलाई प्रभावकारी ढंगबाट अन्त्य गर्नका लागि लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । चिचिला गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरू महिलामैत्री बनाइनेछ । साथै, चिचिला गाउँपालिकामा बाल कल्याण अधिकारी तोकिए कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
- (८) महिला, युवा, अपाङ्ग तथा बाल अधिकारको सुनिश्चिताका लागि सरकारी, गैर सरकारी र निजी क्षेत्रका सबै सरोकारवालासँग सहकार्य गरिनेछ ।
- (९) चिचिला गाउँपालिका भित्रका सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका विद्यार्थीहरूलाई सामुदायिक विद्यालयहरूका लागि निःशुल्क अध्ययन अध्यापनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (१०) चिचिला गाउँपालिका भित्रका नागरिकको मृत्यु भएको खण्डमा सम्बन्धित घरपरिवारलाई अन्तिम संस्कार खर्चबापत प्रति मृतक रु.५,०००।-(पाँच हजार मात्र) सहित समवेदना पत्र उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- (११) सामाजिक सुरक्षा भत्ता वडाबाटै वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- (१२) सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्थालाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउँदै लगिनेछ ।
- (१३) चिचिला गाउँपालिकाभित्रका विपन्न नागरिकका लागि आवास व्यवस्थापन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (१४) ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र वडास्तरबाट नै उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- (१५) आपत्कालीन महिला र बालबालिका उद्धार कोषको स्थापना गरिनेछ ।
- (१६) विभिन्न लक्षित वर्गहरूलाई क्षमता विकासको लागि लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- (१७) गाउँपालिका तथा वडास्तरीय बाल क्लब संजाललाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।

- (१८) अपाङ्गता तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी सार्वजनिक सरोकार रहने भौतिक संरचनाहरूको निर्माण गर्दा अपाङ्गमैत्री संरचना निर्माणका लागि गाउँपालिकाबाट आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- (१९) सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि स्वास्थ्य बिमा गरिदिने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- (२०) अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापनाका लागि प्रदेश सरकारसँगको लागत साझेदारीमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- (२१) चिचिला गाउँपालिकामा भएको अपाङ्गता सहायता कक्ष (हेल्प डेस्क) लाई निरन्तरता दिईनेछ ।

३. भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ

(क) सडक तथा यातायात

- (१) चिचिला चक्रपथलाई चिचिला गौरवका सडक सञ्जालको रूपमा विकास गरिनेछ । सडक यातायातको सञ्चालन गर्न, लगत तथा दुरी कम गर्न, सडक सुरक्षा सुनिश्चित गर्न आवश्यकता अनुसार सडकको रेखाङ्कन गर्न चिचिला समृद्धिको गुरुयोजना निर्माण गरिनेछ । उक्त चिचिला गाउँपालिकाको चक्रपथ ठूला तल्लो अरुण जलविद्युत आयोजना, अरुण तेस्रो जलविद्युत आयोजना तथा परियोजनाले प्रयोग गर्नु परेमा वा प्रयोग गरेमा सडकमा पर्ने जग्गाको उचित मुआब्जा उपलब्ध गराई परियोजनाबाटै स्तरोन्नति गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- (२) गाउँपालिका भित्र पहिचान भएका सडकहरूको ट्रयाक ओपन गर्ने कार्यहरू सम्पन्न भईसकेको हुँदा माथिल्लो निकायहरू संघीय सरकार, प्रदेश सरकार लगायत विभिन्न संघसंस्थाहरूसँग साझेदारी कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- (३) गाउँपालिका भित्रका कृषि सामुदायिक भवन, कृषि सडक, खानेपानी, उद्योग, प्रशोधन, पशुपालन, विद्यालय भवन लगायत विविध कार्यक्रमका लागि साझेदारीलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- (४) चिचिला गाउँपालिका भित्रको रहेका सडकहरूको नामाकरण तथा सडकको वर्गीकरणका लागि वडास्तरीय भेला गराई टोल विकास संस्था, राजनीतिक दल, युवा क्लब, आमा समूह, सरोकारवालाको सुझाव लिने र मापदण्ड तयार गरी ROW कायम गर्ने तथा लगत कट्टा गर्ने कार्यलाई अघि बढाईनेछ ।
- (५) आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ बाट सानातिना सडक मर्मत जस्ता कार्य गाउँपालिकाको जे.सि.बी.बाट इन्धनको व्यवस्था गरी सडक मर्मत गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । सो कार्यका लागि सम्बन्धित वडाबाटै बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- (६) चिचिला गाउँपालिका भित्र सडक ट्रयाक ओपन भईसकेको हुँदा आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ बाट गाउँपालिकाको केन्द्रबाट वडाको केन्द्रसम्म पुग्न मौजुदा

सडकहरूको स्तरोन्नतिको लागि प्रदेश सरकार र सङ्घीय सरकार तथा विभिन्न दातृ निकायसँग साझेदारी कार्यक्रम तथा योजना बनाई अगाडि बढाईनेछ ।

- (७) सडकलाई निरन्तर सञ्चालन गर्नका लागि पक्की पुल, पानीका ढल तथा नाली व्यवस्थापन गरिनेछ साथै प्रत्येक वडाहरूमा क्रमिक रूपमा मोटरबाटोलाई स्तरोन्नति गरिनेछ ।

(ख) भवन निर्माण

- (१) चिचिला गाउँ कार्यपालिकाको प्रशासकीय भवन गुरु योजना अनुसार यस आर्थिक वर्षमा निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।
- (२) ५ शैया अस्पताल निर्माण, निर्माण स्थलको भौतिक संरचना तथा संरक्षण गर्न आवश्यक व्यवस्थापन गरी अविलम्ब सेवा सुचारु गरिने छ ।
- (३) प्रदेश सरकार, केन्द्र सरकार बाट यस गाँउपालिका भित्र सञ्चालन गर्ने आयोजनाहरू यस गाँउपालिकाद्वारा माए।च, गुरुयोजनाको आधारमा निर्णय गरिएका योजनाहरू छनौट गरि पठाईनेछ ।
- (४) निर्मित सार्वजनिक भवन तथा सामुदायिक भवनको संरक्षण, मर्मत संभार, समुचित एवम् दिगो उपयोगलाई उच्च प्राथमिकता दिइने छ ।

(ग) भवन तथा भवन संहिता

- (१) चिचिला गाउँपालिकामा नयाँ निर्माण हुने भवनहरूका लागि नियमन गर्न आवश्यक कानुन निर्माण गरिने छ ।
- (२) चिचिला गाउँपालिकामा भएका पुराना, नयाँ घरहरूको अभिलेखिकरण गरी लगत राखिनेछ ।
- (३) गाउँपालिका क्षेत्रमा अनधिकृत रूपमा गरिने प्लटिडलाई पूर्ण रूपमा निरुत्साहन गरिनेछ ।
- (४) सहकारी तथा सामुदायिक भवनहरू निर्माणको प्रस्तावनाहरू उपर जनसाङ्ख्यिक अनुपात, आवश्यकता, प्रतिफल र औचित्य समेतलाई मध्यनजर गरी चिचिला गाउँपालिकाले पूँजीगत अनुदान उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
- (५) एकीकृत बस्ती विकासका लागि सरकारी, गैरसरकारीसँग सहकार्य तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा समेत भगिनी सम्बन्ध कायम गरी बस्ती विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

(घ) सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

- (१) डिजिटल चिचिला गाउँपालिकाको अभियानलाई साकार पुऱ्याउन प्रत्येक वडाहरूमा इन्टरनेट सेवा जडान गरीएको छ । सो को स्तरवृद्धी गर्दै समुदायस्तर सम्म विस्तार गरिनेछ ।
- (२) सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सम्बन्धी सेवाहरू, रेडियो, टेलिभिजन प्रसारणको व्यापक पहुँच एवम् विस्तार सुनिश्चित गर्न कार्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ ।

- (३) चिचिला गाउँपालिकामा सर्भरको विकासका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी यथासक्य प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- (४) निजी क्षेत्र समेतको सहभागितामा समय सान्दर्भिक सफ्टवेयरहरूको निर्माण गरी कार्यालयमा सञ्चालनमा ल्याई भर्चुअल (Virtual) चिचिला गाउँपालिका बनाईनेछ ।
- (५) कार्यालयको गतिविधिहरूलाई निरन्तर सूचना प्रवाह गर्न सामाजिक सञ्जालहरू फेसबुक, ट्विटर, युट्युबमा आधिकारिक एकाउण्टबाट अझ प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गरिनेछ ।
- (६) Paperless Office को अवधारणालाई लागु गर्न गाउँपालिकामा हुने तथा गरिने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूको सफ्ट कपि सूचना तथा अभिलेख केन्द्रमा डिजिटल भण्डारण गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- (७) पालिका भित्र रहेका बेरोजगार युवाहरूलाई कम्प्युटर सम्बन्धी सीप मूलक तालिम दिईनेछ ।

४. वन, वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

- (१) स्थानीय वातावरण अनुकूलनका वन पैदावरहरूको विस्तार, भू-क्षय नियन्त्रण र नदी मुहान तथा किनाराको संरक्षण गरिनेछ ।
- (२) चिचिला गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वनलाई सक्रिय बनाई सामुदायिक वनलाई आयमूलक बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (३) चिचिला गाउँपालिकामा रहेका तालतलैया क्षेत्रलाई संरक्षण र संवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरी पर्यटकीय गन्तव्य क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- (४) विकासात्मक गतिविधिहरू सञ्चालन गर्दा सडक दाँयाबाँया क्षेत्रहरूमा वृक्षरोपण अभियानलाई लागु गरिनेछ ।
- (५) वन व्यवस्थापनलाई थप पारदर्शी, जवाफदेही, उत्तरदायी र समावेशी बनाउन स्थानीय वन ऐन निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।
- (६) प्राकृतिक प्रकोपको जोखिम व्यवस्थापनमा सामुदायिक क्षमता विकास गर्नुका साथै जोखिमयुक्त बस्तीको पहिचान गरी बस्ती स्थानान्तरण गर्न आवश्यक कदम चालिनेछ ।
- (७) चिचिला गाउँपालिकामा रहेका जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूलाई नक्साङ्कन गरी एकिकृत वस्ति निर्माणका लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (८) प्रत्येक टोलको फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्न सम्बन्धित टोल विकास संस्थासँग समन्वय गरिनेछ ।
- (९) टोलस्तरमा टोल विकास संस्था, युवा क्लब, आमासमूह, बजार व्यवस्थापन समिति, विभिन्न संघसंस्थाहरूसँग समन्वय गरी सरसफाई अभियानलाई अगाडि बढाईनेछ ।
- (१०) विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना जोखिम न्यूनिकरण सम्बन्धी कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

- (११) विपद् व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघ संस्था, निजी क्षेत्र तथा टोल विकास संस्थासँग सहकार्य गरिनेछ ।
- (१२) विपद् पूर्व तयारी खोज तथा उद्धारका लागि आवश्यक सामग्रीको पूर्व भण्डारणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (१३) ठूला आयोजना अरूण तेस्रो जलविद्युत, तल्लो अरूण जलविद्युत आयोजना, उत्तर दक्षिण सडक आयोजनाबाट निस्कने फोहोरमैला, वातावरण प्रदूषण, धुलोधुवा खोला नदिमा फाली प्रदुषित भै रहेकाले उक्त कार्यहरूलाई रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न सम्बन्धित आयोजनाले नै गर्नु पर्नेछ नीति ल्याइनेछ ।
- (१४) ठूला आयोजना अरूण तेस्रो जलविद्युत आयोजना, तल्लो अरूण जलविद्युत आयोजना, उत्तर दक्षिण सडक आयोजना निर्माण गर्दा वातावरणीय नकरात्मक प्रभावले सो क्षेत्रको पशुपंछी, जलचर, वनपैदावारहरूमा असर पुग्ने हुँदा सम्बन्धित आयोजनाले पुनस्थापनाको व्यवस्थाप गरिनुपर्नेछ ।
- (१५) चिचिला गाउँपालिका भित्र रहेका सुख्खा जग्गाहरूको पहिचान गरी वन, वातावरण तथा पर्यावरणको संरक्षण, एकीकृत कृषि/खेती प्रणाली समेतका लागि सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य दातृ निकायसँगको साझेदारी र सहकार्यमा कृत्रिम पोखरीको निर्माण कार्यलाई अघि बढाइने छ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकासतर्फ

(क) संस्थागत क्षमता विकास

- (१) गाउँपालिका स्थित सार्वजनिक निकायहरूबाट सम्पादन हुने सेवा प्रवाह तथा काम कारवाहीको उचित मूल्याङ्कन गरी पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (२) गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O&M) लाई अद्यावधिक रूपमा अध्ययन गरी छरितो एवं चुस्त संगठन संरचना मार्फत प्रशासनिक तथा चालु खर्चलाई मितव्ययी बनाइनेछ ।
- (३) गाउँ कार्यपालिका र वडा कार्यालयहरूको दरबन्दी संरचना संघीय सरकार र प्रादेशिक सरकारसँग संगठन र विकास सम्बन्धी आवश्यक समन्वय, परामर्श र साझेदारी गरी सोही अनुरूप पदपूर्ति, समायोजन, दरबन्दी सिर्जना, सरुवा, बढुवा तथा वृत्ति विकास प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- (४) कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी विनियम, कर्मचारी कल्याण कोष, मर्मत सम्भार कोष लगायतका विनियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू तय गरिनेछ ।
- (५) गाउँपालिकामा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई कार्यालय समयभन्दा अतिरिक्त कार्य सम्पादन गरे बापत कार्यबोझका आधारमा ती कर्मचारीहरूलाई एकरूपताका ढंगले प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- (६) सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको नीति, कार्यक्रम लगायतका विषयमा सुधार ल्याउन सूचना तथा अभिलेख केन्द्रलाई सुदृढीकरण गरिनेछ ।

- (७) गाउँपालिका स्तरमा एकिकृत सेवा केन्द्रको अवधारणालाई सेवा प्रवाहमा जोड्न सकिने सम्भाव्यताको अध्ययन गरी उचित कार्यक्रम तय गरिनेछ ।
- (८) गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालयहरू, विषयगत कार्यालयहरू, सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूमा सुशासन कायम गर्न आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (९) गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता वृद्धिका लागि क्षमता विकास योजना (capacity development plan) अनुसार जनशक्तिहरूका लागि तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- (१०) गाउँपालिकाको वडा तथा टोलहरूमा घुम्ती सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (११) समग्र गाउँपालिकाको दिगो विकासको सुनिश्चतताको लागि गुरुयोजना योजना, अवधिक योजना, मध्यकालीन खर्च संरचना, परियोजना बैंक तथा क्षेत्रगत विकासका रणनीतिहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- (१२) विद्युतीय शासन प्रणाली (e-governance system) मार्फत चिचिला गाउँपालिका क्षेत्रका सबै सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालयहरूको काम कारवाहीहरूमा प्रभावकारिता ल्याउन कर्मचारीहरूको क्षमता विकास जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन कार्यलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- (१३) टोल विकास संस्थाहरूको क्षमता विकास गर्दै थप जिम्मेवारी बनाउदै लगिनेछ । टोलभिन्न रहेको योजना सञ्चालन अनुगमन र सुपरीवेक्षण, श्रमदान गर्ने कार्यका लागि जिम्मेवार बनाईनेछ ।
- (१४) चिचिला गाउँपालिकामै जग्गा नापी सम्बन्धी जनशक्ति व्यवस्थापन गरी घर जग्गा नक्साङ्कनको कार्यलाई अगाडि बढाईने छ ।

(ख) योजना व्यवस्थापन

- (१) योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनलाई थप प्रभावकारी बनाउन आयोजना सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ लाई संशोधन गर्दै लगिनेछ ।
- (२) योजना तथा कार्यक्रमको गुणस्तरीयता कायम गर्न, समयमै सम्पन्न गर्न, अनुगमन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
- (३) आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा गाउँपालिकाको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन आगामी वैशाखसम्म सम्पूर्ण कार्यक्रम सम्पन्न गरीसक्ने गरी कार्यान्वयनलाई अगाडि बढाईनेछ । आयोजना फरफारकका लागि सम्बन्धित टोल विकास संस्थाको सिफारिस अनिवार्य रूपमा हुनुपर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । आयोजनाको अनुगमन र सार्वजनिक परीक्षण अनिवार्य रूपमा सम्बन्धित टोल विकास संस्थाको प्रतिनिधिको उपस्थितिमा सम्पन्न गराउने नीति कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- (४) गाउँपालिकाबाट सञ्चालित भौतिक पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरूको हकमा कट्टा गरिने कन्टिन्जेन्सीलाई २ प्रतिशतमा कायम गरिनेछ र ०.५ प्रतिशत मर्मत सम्भार कोष बापत कट्टा गरिनेछ ।
- (५) आयोजनाहरूको अनुगमन समितिको संयोजक, सम्बन्धित वडाको प्रतिनिधि र सदस्य सचिवको राय तथा सुझाव सहितको अनुगमन प्रतिवेदन पश्चात मात्र भुक्तानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (६) संघ तथा प्रदेशद्वारा सञ्चालन हुने योजनाहरू गाउँपालिकासँग समन्वय गरेर मात्रै समिति गठन गर्ने, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा समेत गाउँपालिकासँग समन्वय गर्नुपर्ने गरी संघ तथा प्रदेश अन्तर्गतका निकायहरूसँग समन्वय गरिनेछ ।

(ग) सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था

- (१) यस गाउँपालिकाक्षेत्रमा आफ्नो कार्यक्षेत्र बनाएका गैर सरकारी संघ संस्थाहरूलाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उक्त संघ संस्थाहरूको कार्यक्रम, बजेट, समय तालिका, कार्यक्रमको औचित्य, प्रभाव, अवसर, लाभान्वित क्षेत्र समेतको विश्लेषण र मूल्याङ्कन गरेर मात्र राय सहित स्वीकृति दिईनेछ साथै गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयले प्रस्तावित कार्यक्रमको क्षेत्र परिवर्तन गर्न सक्नेछ र गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा एक गैरसरकारी संघ संस्था अनुगमन ईकाई गठन गरी अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

(घ) सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधि

- (१) विद्युतीय सूचना प्रविधि सार्वजनिक सेवा प्रवाहका विभिन्न क्षेत्रहरूमा प्रयोग गरी स्वचालित सेवा प्रवाह बनाउन जोड दिइनेछ ।
- (२) सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन योजना, राजस्व लगायतका सफ्टवेयर प्रणालीहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- (३) नागरिकहरूको सूचनाको हकको सम्मान गर्दै गाउँपालिकालाई सूचनामैत्री बनाइनेछ ।
- (४) स्थानीय रेडियोसँगको सहकार्यमा साप्ताहिक प्रसारण हुने गरी चिचिला गतिविधि रेडियो, टेलिभिजन, पत्रपत्रिका तथा भिडियो डकुमेन्ट्री कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (५) सञ्चारको माध्यमलाई व्यवस्थापन गर्न, सूचना प्रवाह गर्न यस गाउँपालिकाको वेबसाइटलाई चुस्त दुरुस्त बनाईनेछ ।
- (६) विकास निर्माणका सम्पूर्ण गतिविधिहरूलाई रेडियो तथा पत्रपत्रिका मार्फत प्रचार प्रसार एवं जानकारी गराइनेछ ।

(ङ) सुशासन

- (१) प्रत्येक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाईमा योजनाहरूको मात्र नभएर विषयगत समितिका संयोजकले चिचिला गाउँकार्यपालिका भित्र हुने

प्रशासनिक खर्च विवरण समेतको सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न गरिने र सार्वजनिक सुनुवाईमा प्राप्त सल्लाह सुझावको कार्यन्वयन गरिने छ ।

- (२) आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धी सुधारका विषयवस्तुहरूलाई प्रभावकारी पार्न नीतिगत कानून तर्जुमा गरी लागू गरिने छ । आवश्यकता परेमा सार्वजनिक खरिद नियमावली संशोधन गरिनेछ ।
- (३) नागरिक वडापत्रको निर्माण गरी वडापत्रमा सार्वजनिक निकायबाट प्रवाह गरिने सबै सेवाहरूको लागत, समय, प्रक्रिया, सम्बन्धित अधिकारी र गुनासो सुनुवाई गर्ने प्रक्रियालाई निरन्तर अद्यावधिक गरिनेछ ।
- (४) महालेखा परीक्षकबाट लगत कायम भएका बेरुजुको फछ्यौटका लागि अर्थ तथा सार्वजनिक लेखा समिति समेतलाई सक्रिय गराई बेरुजु फछ्यौटमा जोड दिइनेछ ।
- (५) पानी, बिजुली, सञ्चार महसुल, घरभाडा, इन्धन, मर्मत, स्टेशनरी खर्च, भत्ता, तालिम, गोष्ठी, सेवा शुल्क, भ्रमण खर्च जस्ता प्रशासनिक खर्चमा अत्यन्त मितव्ययिता अपनाइनेछ ।
- (६) सरकारी सवारी साधन सरकारी काममा अधिकृत व्यक्ति (authorized personnel) बाट मात्र प्रयोग गरिनेछ ।
- (७) पालिकाभित्र रहेका सवारी साधनहरूलाई आवश्यक मर्मत सम्भार गरी प्रत्येक शाखामा व्यवस्थापन गरिने छ र वडा कार्यालयमा खटिएका कर्मचारीहरूलाई सवारी साधन नभएको हकमा आवासको व्यवस्थापन गरी अतिरिक्त समयमा पनि कामकाजमा खटाउन सकिनेछ ।
- (८) गाउँपालिकामा भएका पुराना प्रयोगमा आउन नसक्ने भई राखिएका सवारी साधन तथा अन्य सामग्रीहरूलाई लिलाम विक्री गरिनेछ ।
- (९) चिचिला गाउँपालिकामा आवश्यक कानून निर्माण तथा आवश्यक संशोधन गर्दै कानूनको शासनलाई प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
- (१०) चिचिला गाउँपालिकामा कुनै जनप्रतिनिधि वा कर्मचारीको कार्यकालमा भएको कार्यलयको आर्थिक लेनदेन वा कारोवार भुक्तानी नभएमा निज जिम्मेवार व्यक्तिबाट असुल उपर गर्ने । (शिक्षा, स्वास्थ्य, शहकारी)
- (११) गाउँपालिका भित्र करारमा कार्यरत कर्मचारीहरू करार सम्झौतामा उल्लेख गरिएबमोजिम काम काजमा खटाइने छ, सम्बन्धीत शाखालाई विना जानकारी अनुपस्थित तथा सेवा प्रवाहमा असुविधा देखिएमा दैनिक हाजिरको आधारमा निजको तलब भत्ता कट्टा गरिनेछ । साथै सेवा प्रवाहमा उत्कृष्टता देखिएमा पुरस्कृत समेत गरिनेछ ।
- (१२) गाउँपालिकाको वार्षिक उत्सवको समयमा उत्कृष्टताका आधारमा जग्गादाता, करदाता, जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, उद्यमी व्यवसायी तथा सहयोगी व्यक्ति वा संघ संस्थाहरूलाई सम्मान गरिनेछ ।

(च) राजस्व तथा आन्तरिक श्रोत परिचालन

- (१) आन्तरिक आय व्यवस्थापन, प्राकृतिक स्रोत विक्री सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली तर्जुमा गरी राजस्व परिचालनलाई थप व्यवस्थित तुल्याइनेछ ।
- (२) गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि सम्बन्धित फर्म वा व्यक्तिलाई जिम्मा दिइ संलग्न गरिनेछ । यसरी हुने राजस्व संकलनको गाउँपालिकाद्वारा अनुगमन गरिनेछ ।
- (३) करदाताहरूको अभिलेख व्यवस्थापन सुदृढ गर्दै उत्कृष्ट करदाताहरूलाई पुरस्कृत तथा सम्मानित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- (४) कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमैत्री एवं करदातामैत्री तुल्याउदै लगिनेछ ।
- (५) चिचिला गाउँपालिका क्षेत्रका सबै व्यवसायीहरूलाई अनिवार्य व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण गराई करको दायरामा ल्याइनेछ । करको दायरामा ल्याउनको लागि अन्य सरकारी निकायहरूसँगको सहकार्यमा टोलस्तरमा घुम्ति कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (६) चिचिला गाउँपालिका भित्रका व्यक्तिगत तथा सामुदायिक वनको जग्गामा पाईने यासाँ गुम्बा अवैध रूपमा चोरी निकासी भईरहेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै यासाँ गुम्बाको संकलन र निकासीलाई समेत राजस्वको दायरामा ल्याईने छ ।

(छ) न्याय, कानून तथा मानव अधिकार

- (१) आधारभूत न्यायमा नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि गर्न न्यायिक पहुँच सम्बन्धी कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- (२) मेलमिलापको माध्यमबाट स्थानीय विवादमा विषयहरू निरूपण गर्ने प्रक्रियालाई बढावा दिन मेलमिलाप केन्द्र वडास्तरमा स्थापना गरि सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- (३) न्यायिक इजलासलाई व्यवस्थित गर्दै स्थानीय तहमा न्यायसम्पादनलाई चुस्त, दुरुस्त र अनुमानयोग्य तुल्याउन आवश्यक रणनीति, कार्यनीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- (४) मानव अधिकारको संरक्षण, बाल अधिकारको संरक्षण, घरेलु हिंसाको अन्त्य गर्न विशेष कार्यक्रम तय गरिनेछ ।
- (५) अन्त्यमा, चिचिला गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम तय गर्न निरन्तर सहायता प्रदान गर्नुहुने जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।